

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Авсієвич А. В. <i>Передумови доступу до вищої юридичної освіти в країнах Європи: досвід для України</i>	357
Твердохліб А. І., Медвідь Ф. М., Мельниченко Я. Б., Чорна М. Ф. <i>Правова культура українського суспільства в умовах модернізації освіти</i>	360
Жук І. І. <i>Ефективність системи вищої освіти країн з розвинутою ринковою економікою в основі моніторингу кар'єри випускників</i>	363
Медвідь Ф. М., Курчина Т. О., Чорний Е. В. <i>Адміністративно-правова доктрина України про національну безпеку</i>	367
Дорошенко Л. С. <i>Роль вищої освіти в умовах соціально-економічної ринкової трансформації</i>	371
Олійник В. В. <i>Формування національної свідомості молоді на заняттях української мови та літератури у Хмельницькому економіко-правовому коледжі МАУП</i>	374
Трембіцький А. М. <i>До історії творення та діяльності українського народного університету в Кам'янці-Подільському (1919–1920 рр.)</i>	376
Карбовська Л. О. <i>Державне регулювання попиту ринку праці та пропозиції фахівців з вищою освітою в країнах Європи</i>	379
Бисенбаєв Ф. К. <i>Высшее образование: поиски смысла и верность традиции</i>	382
Тюріна О. М., Боринська О. Л. <i>Вплив процесу глобалізації на розвиток освіти в Україні</i>	386
Савчук Л. О. <i>Інноваційний характер інформатичної складової фахової підготовки майбутніх економістів</i>	388
Згалат-Лозинська Л. О. <i>Удосконалення процесу організації професійного навчання як фактор інноваційного розвитку будівельних підприємств</i>	392
Згалат-Лозинська Л. О., Мартиненко О. В. <i>Професійне навчання на виробництві як складова управління професійною кар'єрою</i>	396
Каплонюк А. О. <i>Зарубіжний досвід у підготовці професійних кадрів як запорука розбудови успішної держави</i>	399
Круглик Б. В. <i>Науково-теоретичні та практичні проблеми професійної підготовки державних службовців та осіб місцевого самоврядування в епоху діджиталізації</i>	402
Чорна М. Ф., Курчина Т. О., Мельниченко Я. Б. <i>Система цінностей громадянського суспільства посттоталітарної України</i>	405
Гордієнко М. Г., Медвідь Ф. М. <i>Інноваційне мислення як вимога соціального розвитку</i>	409

М. Ф. ЧОРНА

докт. філос. в гал. права, докторант МАУП

Т. О. КУРЧИНА

докт. філос. в гал. політології, докторант МАУП

Я. Б. МЕЛЬНИЧЕНКО

аспірант, Науково-дослідного інституту права ім. Володимира Великого МАУП

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ПОСТТОТАЛІТАРНОЇ УКРАЇНИ

Категорія “цінності” увійшла до українського простору публічних дискусій як найбільш обговорювана тема у великій кількості електронних та паперових видань на суспільно-політичну тематику в той момент коли стало зрозуміло, що національні цінності, світогляд та стратегія розвитку не відповідають сучасним реаліям та потребують кардинальних змін. Кульмінацією цього дискурсу став Євромайдан, котрий не випадково відомий зараз як Революції Гідності або революція цінностей.

Цінності найчастіше розглядаються як думки, переконання або вірування людей стосовно того, що є бажаним, прийнятним, хорошим чи поганим. В цьому ключі цінностями виступають бажані цілі та прийнятні способи, засоби або умови досягнення цих цілей, які виступають як зразки та норми та спрямовують вибір або оцінювання форм поведінки, подій, людей, їхніх станів, відносин, соціальних спільнот. Цінностями такого роду можуть слугувати бажані стани характеристик об'єднань громадян будь-якого рівня складності та масштабу — від малих груп та стосунків між їхніми членами до суспільства в цілому та його відносин з іншими суспільствами.

Однією з таких цінностей, яка безумовно, є однією з найважливіших складових держави та характеризує державу як повноцінного гаранта прав та свобод громадян є суверенітет держави. Суверенітет — полісемантичне поняття, яке у літературі в основному застосовується для позначення політичної незалежності держави від інших держав. І саме в цьому значенні суверенітет досліджується як загальнонаціональна цінність. При цьому нація розглядається переважно не як етнічна спільнота (етнос), а, фактично, як політична спільнота усіх громадян певної держави. Відповідно, загальнонаціональні цінності досліджуються як загальносуспільні, мірою загальності яких можна вважати ступінь поширеності відповідних політичних орієнтацій серед дорослого населення країни [5, 130–132].

Як суверенна демократична держава Україна проводить свою зовнішньополітичну діяльність на основі принципів, закладених традиційною (Вестфальською) системою міжнародних відносин. Пріоритетними в її зовнішній політиці є принципи гарантування національної безпеки та невтручання у внутрішні справи інших держав. В політичній науці державний суверенітет розглядається переважно у правовому аспекті. Його визначають як політичну та правову характеристику державної влади, яка полягає у винятковому праві держави самостійно вирішувати свої внутрішні та зовнішні проблеми, здійснювати внутрішню і зовнішню політичну діяльність.

Суверенітет є правом здійснювати верховну владу у певній державі. Володіючи суверенітетом, державна влада самостійно видає загальнообов'язкові для усіх членів

суспільства правила поведінки, визначає і забезпечує єдиний правопорядок, права і обов'язки громадян, посадових осіб, державних, партійних, громадських органів та організацій. У ширшому розумінні суверенітет виступає необхідною політико-правовою характеристикою держави і є важливою політичною та юридичною умовою її існування як територіальної цілісності.

У вимірі зовнішньополітичної діяльності суверенітет розглядається як основний принцип міжнародних правовідносин та істотна ознака держави у міжнародному праві, а також визначається як “повнота влади”, незалежність держави від інших акторів міжнародних відносин. Іншими словами, державний суверенітет трактується як верховенство держави на своїй території і її незалежність у міжнародних відносинах. Так, верховенство держави означає, що в межах чітко визначеної території діє тільки одна публічна влада, якій підпорядковується все населення і яка визначає повноваження усіх державних органів і посадових осіб [3, 9–34].

Незалежність держави в міжнародних відносинах — це її непідпорядкованість будь-якій зовнішній владі, владі інших держав, що виявляється у праві вільно проводити свою внутрішню і зовнішню політику. Утім можна констатувати, що повністю незалежних держав не існує. Цю ознаку державного суверенітету необхідно розуміти як можливість приймати самостійні рішення, передусім в політико-правовій сфері. Отже, поняття суверенітету відображає якісні ознаки держави. Водночас воно прямо пов'язане з властивостями державної влади, тобто суверенітет — це вияв самої природи влади. Таким є традиційне визначення державного суверенітету, тобто суверенітету, який притаманний національним державам і був важливим елементом Вестфальської системи. Важливо зазначити, що традиційний державний суверенітет має за основу територіальний чинник. Для того, щоб уряд здійснював виключну владу над певною територією, події мають відбуватися у межах окремого територіального простору, а юрисдикції різних держав — бути розмежованими, чітко визначеними і визнаними кордонами, які держава у змозі захистити та контролювати [4, 109–112].

Однією зі складових суверенітету як такого є інформаційний суверенітет, який на думку дослідників, виступає володінням і розпорядженням національними інформаційними ресурсами, які включають усю належну державі інформаційну інфраструктуру, інформацію — незалежно від змісту, форми, часу і місця її створення, і забезпечується виключним правом держави на формування і здійснення національної інформаційної політики, власності на інформаційні ресурси, сформовані за державний кошт, створенням національних систем інформації, встановленням режиму доступу інших держав до інформаційних ресурсів України [6, 10].

В українському законодавстві поняття “інформаційний суверенітет” вперше з'являється в Законі України “Про інформацію” від 02 жовтня 1992 року. Ст. 53 вказує, що “основою інформаційного суверенітету України є національні інформаційні ресурси. До інформаційних ресурсів України входить вся належна їй інформація, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення. Україна самостійно формує інформаційні ресурси на своїй території і вільно розпоряджається ними, за винятком випадків, передбачених законами і міжнародними договорами”. Ст. 54 (“Гарантії інформаційного суверенітету”) зазначає, що “інформаційний суверенітет України забезпечується: виключним правом власності України на інформаційні ресурси, що формуються за рахунок коштів державного бюджету; створенням національних систем інформації; встановленням режиму доступу інших держав до інформаційних ресурсів України; використанням інформаційних ресурсів на основі рівноправного співробітництва з іншими державами”. Змінами, внесеними до цього закону 09.05.2011 р. ці статті були виключені.

В Законі України “Про Національну програму інформатизації” (від 1998 р.) дано визначення поняття “інформаційний суверенітет держави”. Законодавець визначив його як “здатність держави контролювати і регулювати потоки інформації з-поза меж держави з метою додержання законів України, прав і свобод громадян, гарантування національної безпеки держави”. Можна поставити питання до формулювання та його доцільності у згаданому документі. Перш за все вищевказане поняття надалі в цьому законі не зазначене, окрім частини, що містить визначення. Крім того навіть в такому вигляді, як воно виявилось закріпленим, воно не виглядає як таке, що може бути реально забезпечене. Постає також питання про те чому визначення інформаційного суверенітету зафіксоване саме в Законі України “Про національну програму інформатизації”, який впливає на дуже специфічну та обмежену сферу державної політики.

Закон України “Про інформацію” визначає “інформаційний суверенітет України”, а Закон України “Про національну програму інформатизації” закріплює визначення саме “інформаційного суверенітету держави”, хоч співставлення ознак визначень, що закріплені в цих законах доводить їх принципову відмінність.

Варто також зазначити що “інформаційний суверенітет” є складним і комплексним явищем (як і суверенітет держави в загальному розумінні). Окремі його положення вже частково закріплені у чинному законодавстві. Відповідно непростим завданням є створення нового Закону України, який по-перше не буде створювати правових колізій і по-друге зможе його повноцінно працювати для здійснення безпосередньо інформаційного суверенітету. Тим більше, що крім окремих Законів України, вже спрямованих на досягнення елементів “інформаційного суверенітету”, є державні цільові програми та науково-дослідні роботи, які виконуються в полі інформаційної безпеки протягом тривалого часу [1, 17–20].

Окрім того, державна політика щодо забезпечення “інформаційного суверенітету” має бути визначена не стільки на рівні окремого Закону України, скільки визначена в положеннях стратегії, яка би могла узагальнити ключові напрями діяльності держави в цьому напрямку (зокрема, діяльність державних цільових програм чи національних проектів) та виявити показники, які мають бути досягнуті в результаті здійснення відповідної стратегії.

Ефективна реалізація стратегічних пріоритетів, основних принципів і завдань державної політики інформаційної безпеки потребує вдосконалення правових та організаційних механізмів управління інформаційною безпекою, його відповідного забезпечення, зокрема, вдосконалення законодавства з питань національної безпеки, насамперед, шляхом розвитку правових засад управління національною безпекою через розробку відповідних законів, концепцій, доктрин, стратегій і програм, зокрема, антикорупційного законодавства, Національної програми протидії тероризму та екстремізму, Концепції розвитку Воєнної організації держави, Національної стратегії формування інформаційного суспільства, Доктрини інноваційного та науково-технологічного розвитку тощо [2, 7–11].

Отже, в умовах становлення стратегії національної безпеки України як важливою і невід’ємною складовою реформування сектору безпеки є інформаційна безпека держави, що виступає інструментом захисту національних інтересів в інформаційній сфері та важливим елементом системи цінностей.

Джерела

1. Ліпкан В. А. Державний суверенітет у контексті формування системи міжнародної безпеки / В. А. Ліпкан, О. В. Тюріна // Університетські наукові записки. — 2005. — № 3 (15). — С. 17–23.

2. Медвідь Ф. М., Курчина Т. О., Чорна М. Ф. Інформаційна безпека України в нових умовах господарювання // International Scientific Conference Modernization of socio-economic systems: Conference Proceedings, Part I, September 28, 2016. Kielce, Poland: Baltija Publishing. — С. 7–11.
3. Національний суверенітет країни в умовах глобалізації: Національна доповідь. — К.: Парламентське вид-во, 2011. — 112 с.
4. Оль П. А. Политико-правовая сущность суверенитета / П. А. Оль // Весник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. — Серия “Право”. — 2003. — № 2. — С. 109–113.
5. Троян І. Державний суверенітет як політологічна категорія: сутність, характеристики, особливості трансформації / І. Троян // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. — Львів, 2010. — Вип. 22. — С. 130–136.
6. Чорна М. Ф. Політико-правові засади концепції забезпечення інформаційної безпеки України. Автореферат дис. доктора філософії в галузі права. — К.: МАУП, 2016. — 23 с.